Siberaylakl?k Nedenleri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Siberaylakl?k Nedenleri Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30193

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Siberaylakl?k Nedenleri Ölçe?i (SNÖ), yüksekö?retim kurumlar?nda ö?renim gören ö?rencilerin ders saatleri s?ras?nda interneti ders d??? amaçlarla kullanma davran??lar?n?n alt?nda yatan spesifik nedenleri belirlemek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, Zülfü Genç ve Süleyman Burak Tozkoparan taraf?ndan 2017 y?l?nda yay?mlanan kapsaml? bir ölçek geli?tirme çal??mas?n?n ürünüdür. SNÖ, ö?rencilerin siberaylakl?k e?ilimlerini üç temel faktör üzerinden incelemektedir: **Güdülenme** eksiklikleri, **Yürütücü Kaynakl? Nedenler** ve **Derse ?li?kin Olumsuz Tutumlar**. Toplam 11 maddeden olu?an bu araç, geçerlik ve güvenirlik analizleri sonucunda yüksek düzeyde psikometrik özelliklere sahip oldu?u kan?tlanm?? olup, e?itim ve psikoloji alanlar?nda kullan?ma uygunlu?u onaylanm??t?r.

Ölçe?in orijinal makalesi F?rat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nde yay?mlanm??t?r ve çal??mada elde edilen istatistiksel veriler (KMO=.83; Cronbach's Alpha=.83), arac?n güçlü bir yap?ya sahip oldu?unu göstermektedir. Ölçek, 5'li Likert tipi bir derecelendirme format? kullanmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Siberaylakl?k, Siberaylakl?k Nedenleri Ölçe?i, Ölçek Geli?tirme, Ö?renci Motivasyonu, E?itim Psikolojisi, Likert Ölçe?i, Geçerlik.

Yazarlar

Zülfü Genç, Süleyman Burak Tozkoparan

Amaç

Siberaylakl?k Nedenleri Ölçe?i'nin temel amac?, üniversite ö?rencilerinin ders saatleri s?ras?nda interneti dersle ilgisi olmayan ki?isel faaliyetler için kullanma (siberaylakl?k) davran???n?n arkas?ndaki spesifik itici güçleri ve nedenleri bilimsel olarak ölçmektir. Bu araç, davran??? tan?mlamak yerine, davran??a yol açan bili?sel ve çevresel faktörlere odaklanarak derinlemesine bir analiz sunmay? amaçlamaktad?r.

Ölçek, siberaylakl??? azaltmaya yönelik etkili pedagojik müdahalelerin geli?tirilmesi için temel te?kil edecek verileri sa?lamay? hedefler. Elde edilen bulgular, e?itimcilerin ders içeriklerini ve sunum yöntemlerini ö?rencilerin motivasyon ve tutumlar?na daha uygun hale getirmelerine yard?mc? olabilir, böylece ö?renme ortam?n?n verimlili?i art?r?labilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yap?

SNÖ, bireylerin siberaylakl?k davran??lar?n? tetikleyen etmenleri inceleyen çok boyutlu bir yap?ya sahiptir. Ölçek, toplamda 11 madde içermekte olup, bu maddeler üç ana faktöre ayr?lm??t?r. Bu faktörler, siberaylakl???n bireysel ve çevresel kaynaklar?n? kapsamaktad?r:

Güdülenme (4 madde): Bu alt boyut, ö?rencinin derse yönelik içsel ilgi ve motivasyon düzeyindeki dü?ü?leri ölçer. Yetersiz motivasyonun, siberaylakl??a bir kaç?? yolu olarak yol açt??? varsay?m?na dayan?r.

Yürütücü Kaynakl? Nedenler (3 madde): Bu faktör, ö?retim eleman?n?n dersi sunu? biçimi, ders içeri?inin tekrara dü?mesi veya dersin s?k?c? bulunmas? gibi, ö?renme ortam?n? yöneten ki?iden kaynaklanan d??sal etkenleri kapsar.

Derse ?li?kin Tutum (4 madde): Bu boyut, ö?rencinin dersin zorlu?una, dersin gereklili?ine veya derste ba?ar?l? olma yetene?ine ili?kin geli?tirdi?i olumsuz inançlar? ve alg?lar? de?erlendirir.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?i, aç?mlay?c? faktör analizi (AFA) ile titizlikle incelenmi?tir. Örneklem yeterlili?ini test etmek amac?yla kullan?lan Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi sonucunda, de?er **.83** olarak bulunmu?tur. Bu de?er, faktör analizinin uygulanabilirli?i için yüksek düzeyde uygunluk gösterdi?ini teyit etmektedir.

Ayr?ca, verilerin küresellik varsay?m?n? de?erlendiren Bartlett testi sonucu ise χ^2= 581,899; sd=55 (p=.00) olarak son derece anlaml? bulunmu?tur. Bu istatistiksel bulgular, de?i?kenler aras?nda anlaml? korelasyonlar?n var oldu?unu ve ölçe?in teorik olarak beklenen üç faktörlü yap?s?n?n veri seti taraf?ndan güçlü bir ?ekilde desteklendi?ini göstermektedir.

Güvenirlik

Siberaylakl?k Nedenleri Ölçe?i'nin iç tutarl?l???n? belirlemek amac?yla yayg?n olarak kullan?lan Cronbach's Alpha güvenirlik katsay?s? hesaplanm??t?r. Yap?lan analizler neticesinde, ölçe?in genel güvenirlik katsay?s? **.83** olarak rapor edilmi?tir.

Alfa katsay?s?n?n .80 üzerindeki bu de?eri, ölçe?in maddelerinin tutarl? bir ?ekilde ayn? psikolojik yap?y? ölçtü?ünü ve ölçe?in yüksek düzeyde güvenilir oldu?unu göstermektedir. Bu güvenilirlik düzeyi, ölçe?in hem klinik hem de akademik ara?t?rma ortamlar?nda stabil ve güvenilir sonuçlar üretece?inin göstergesidir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal temelini belirlemek üzere uygulanan aç?mlay?c? faktör analizi, 11 maddelik ölçek yap?s?n?n, siberaylakl?k nedenlerini aç?klayan üç temel alt boyutta topland???n? ortaya koymu?tur. Bu üç faktörlü yap?, teorik çerçeveyle mükemmel bir uyum sergilemi? ve siberaylakl???n farkl? kaynaklar?n? ayr??t?rm??t?r.

Faktör yükleri incelendi?inde, her bir maddenin ilgili alt boyutta yüksek yük de?erlerine sahip oldu?u ve çapraz yüklerin minimum düzeyde kald??? tespit edilmi?tir. Bu durum, ölçek maddelerinin faktörlere net bir ?ekilde ayr??t???n? ve yap?sal geçerli?in güçlü oldu?unu kan?tlamaktad?r. Faktörler, Güdülenme, Yürütücü Kaynakl? Nedenler ve Derse ?li?kin Tutum olarak isimlendirilmi?tir.

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Ölçek Geli?tirme Çal??mas?)

Biçim: 11 maddelik, 3 alt boyutlu Öz Bildirim Ölçe?i

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Üniversite Ö?rencileri

Ya? Grubu: Genç yeti?kinlik dönemi (Yüksekö?retim ö?rencileri)

Popülasyon Detaylar?: Yüksekö?retim kurumlar?nda örgün e?itim gören ö?renciler üzerinde standardize edilmi?tir.

Test Metodolojisi: 5'li Likert tipi derecelendirme ölçe?i kullan?lmaktad?r. Cevap seçenekleri 1 (hiçbir zaman) ile 5 (her zaman) aras?nda de?i?mektedir.

Anahtar Kelimeler

Akademik Ba?ar?, ?nternet Kullan?m?, Faktör Analizi, Güvenilirlik Analizi, KMO, Ö?retim Eleman? Etkisi, Üniversite E?itimi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi makalede belirtilmemi?tir.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: zulfugenc@gmail.com

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yaz??ma Adresi: Zülfü Genç (Sorumlu Yazar)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Siberaylakl?k Nedenleri Ölçe?i, 2017 y?l?nda Zülfü Genç ve Süleyman Burak Tozkoparan taraf?ndan geli?tirilmi? ve yay?mlanm??t?r. Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m? genellikle izin gerektirse de, detayl? izin ve olas? ücret bilgileri için sorumlu yazar Zülfü Genç ile e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ölçe?in orijinal makalesi Dergipark üzerinden eri?ilebilir durumdad?r: dergipark.gov.tr.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? da mevcuttur. Orijinal PDF buradan indirilebilir: siberaylaklik-nedenleri-olcegi-toad.pdf.

Kaynakça

Genç, Z. ve Süleyman Burak Tozkoparan, S. B. (2017). Siberaylakl?k Nedenleri Ölçe?i: Bir ölçek geli?tirme çal??mas?. *F?rat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 27 (1), 53-61.

Siberaylakl?k Nedenleri Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek, toplam 11 madde ve 3 alt boyuttan olu?maktad?r. Alt boyutlar ve ilgili örnek maddeler a?a??dad?r:

Güdülenme (4 m): Ders esnas?nda motivasyon sorunu ya??yorum.

Yürütücü Kaynakl? Nedenler (3 m): Bildi?im bir konuyu tekrar dinlemek istemiyorum.

Derse ?li?kin Tutum (4 m): Derste ba?ar?l? olamayaca??m? dü?ünüyorum.

ARABPSYCHOLOGY.COM